

popolnoma. Radi tega je Evgen opustil svoj prvotni namen, da bi osvojil trdnjavo in po zimi ostal v Bosni; zapustil je Sarajevo že 25. vinotoka. Pod njegovim varstvom je bežalo tudi jako veliko kristijanov; židove pa je ukazal ujete odvesti.

Blizu sto let ni Sarajevo več videlo avstrijske vojske. A cesar Josip II. je namerjal zopet oprostiti bosanske kristijane; še več: namerjal je celó v zvezi s Katarino rusko končati sramotno gospodarstvo turško v Evropi. Junaku Lavdonu je izročil preimnitno nalogo, da pomore Bošnjakom. Tudi sedaj so bili Turki v strahu, ker so poznali „vruga“ Lavdona. Dne 9. grudnia l. 1788. je stopila njegova vojna v glavno bosansko mesto.

Še dandanes popeva narod v svojih pesmih oba junaka, posebno pa je našemu slovenskemu narodu znan hrabri Lavdon, ki je osvojil Beligrad.

Sarajevo vendar o tem času še ni bilo glavno mesto; do srede našega stoletja je stoloval turški vezir v Travniku, v Sarajevu je smel ostati samo dvakrat dvanajst ur; da, celó sultana so pripoznavali Sarajevčani le kot kalifa, ki je pač pošiljal duhovne svoje sodnike, a v svetnih rečeh je ukazovalo po starih navadah vladoželjno plemstvo. S kratka: Sarajevo je imelo oligarhično vlado ter je imelo razne pravice kot središče trgovine na suhem.

Veliko truda je stalo Turčijo, da si je v našem stoletju uklonila samozavestno mesto.

Bojevala se je v ta namen od leta 1817. do 1850., ko je nam že znani renegat Omar paša s svojo brezobzirnostjo in krutostjo upokoril Sarajevčane.

V berolinskem miru so odločile velevlasti, da Bosno in Hercegovino zasede Avstrija, da reši ondotne kristijane turške silovitosti, napravi mir ter uravna deželo po sedanjih potrebah. Težavna je bila naloga, katero je prevzel general Filipović, pa dovršil jo je častno. Bil je pa tudi mož za to. Sam Jugoslovan, je dobro poznal ne le jezik, ampak tudi navade naroda bosanskega; zvest svojemu vladarju je bil tudi navdušen vojak. V mnogih bitkah je zmagal tolpe roparja Hadži-Loje in stopil v Sarajevo dne 18. vel. srpana, na rojstveni dan presvetlega našega vladarja; ob 3. uri popoldne je zaplapolala naša cesarska zastava na stari trdnjavi nad mestom.

S tem slovesnim trenutkom se je začela za Sarajevo nova doba, doba rasti in mirnega razvoja. Sedanje Sarajevo je prejšnjemu komaj podobno. Da bi hoteli biti njega prebivalci, ne rečem hvaležni, ampak resnični in odkritosrčni, morali bi to priznati. Pa je-li tako? Pri katolikih gotovo, pri Srbih dvoumno, še bolj dvoumno pri Španjolih, — gotovo pa niso zadovoljni mohamedani, — brani jim verski fanatizem, dasi se jim ne godi niti najmanja krivica, marveč ravno nje vlada varuje kakor punčico v očesu.

(Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Trtna uš in trtoreja. Navod, kako se je mogoče vkljub trtni uši s trtorejo uspešno baviti. Po najnovejših skušnjah spisal Ivan Belé, učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. Celje, 1893. Tiskal in založil Dragotin Hribar. 8°. Str. 116. Cena 40 kr. po pošti 5 kr. več. — To je pač zlata knjiga za naše vinorejce; zaslužila sta si pisatelj in izdajatelj, da jima izrečemo zanjo zahvalo. Omenjamo kratko vsebino: 1. pogl.: Vzroki prevratu v naši vinoreji. (Trtna uš.) 2. pogl.: Splošen popis ameriških trt. 3. pogl.: Pomnožitev trt. 4. pogl.: Cepljenje. 5. pogl.: Katere vrste evropskih (domačih) trt naj bi najbolj cepili? 6. pogl.: Naprava vinogradov. 7. pogl.: Sajenje z ozirom na cepljenje trt. 8. pogl.: Stroški. 9. pogl.: Razne drobtine. Dodatek. — Kdor, ne rečem: natančno prečita, ampak vsaj pregleda to knjigo, vidi takoj, kako je primerna, koristna in tudi potrebna. Zato bi bilo jako prav, da bi si jo vinorejci kupili in jo pazno čitali.

Saj vemo, da je nevednost najdražja stvar: dobra knjiga pa, za katero daš 40 kr., donese ti stotakov. Gledé na obseg in pa na to, da ima tudi slike, vidiš, da je knjiga jako po ceni. Agricola.

Igre in pesmi za otroška zabavišča in ljudske šole. Uredil Ivan Mercina, učitelj na c. kr. deški vadnici v Gorici. V Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. 1893. Osmerka. 38 + 103. Cena 60 kr. vez. zvezku. — S to knjigo se je prav uspešno pomnožilo naše šolsko in pedagoško slovstvo. „Narodna šola v Ljubljani je že pred leti izdala Funtkovo ‚Zabavišče slovenskim otrokom‘. V tem nam je podala besedilo primerno slovenskim igram in pesmicam za otroška zabavišča (otroške vrte). Treba je bilo še prikladnih napevov. To potrebo je čutil tudi te knjižice urejatelj, ki biva kot član c. kr. izpraševalne komisije za otroška zabavišča že več let pri vsakoletnih praktičnih izpitih v tukajšnjem zabavišču slovenskem. Zategadelj je začel prirejati to-le zbirko otroških iger in pesmic, videč, da se tega dela ne